

ТЕНДЕНЦІЇ РЕФОРМУВАННЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ У 2000 роки

*М. Б. Євтух, доктор пед. наук,
дійсний член НАПН України*

Акцентовано увагу на викликах часу, що зумовили необхідність розроблення Концептуальних засад реформування середньої освіти «Нова українська школа». Документом проголошено збереження цінностей дитинства; необхідність гуманізації навчання, особистісного підходу, розвитку здібностей здобувачів освіти, створення навчально-виховного середовища. Все це сукупності забезпечує педагогічний комфорт і процес вияву творчості дітей. Нова українська школа повинна давати учням не тільки знання, а й вміння застосовувати їх у житті. У цьому контексті виняткова роль у підготовці такого вчителя належить педагогічній практиці, специфіка якої полягає в самостійному виконанні студентами-практикантами повноцінної професійної навчально-виховної діяльності. Заклади вищої освіти України зацікавлені в підготовці вчителів, які б забезпечували кількісну реалізацію завдань обов'язкового навчання й підносили на значно вищий рівень освіченість і культуру громадян. Зазначено, що здійснити професійну підготовку такого вчителя надзвичайно складне завдання. На перешкоді стають об'єктивні і суб'єктивні фактори, породжені суспільним перетворенням, технічними здобутками, стереотипами і формалізмом існуючої системи професійної підготовки, вмотивованістю і ціннісними орієнтаціями майбутніх педагогів.

Наголошено, що у світовому просторі учительська професія належить до найбільш відповідальних. З діяльності представників цього фаху розпочинається складний ланцюг основних взаємопов'язаних процесів, який систематично можна представити так: освітній процес дітей і молоді – якісна освіта – науковий і техніко-технологічний прогрес-розвиток суспільства. Означений кінцевий результат значною мірою залежить від потенціалу першого поштовху: умінь, зусиль, здібностей та професіоналізму вчителя. Зазначене становить наукову новизну дослідженої теми.

Встановлено, що процес підготовки майбутнього вчителя сьогодні передбачає такі компоненти: загальна підготовка (методолого-розвиваюча); соціально-професійна (психолого-педагогічна, методична); особистісна (самовиховання особистості майбутнього педагога, його самовизначення).

У процесі дослідження професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи до роботи в інклюзивному середовищі загальноосвітнього навчального закладу розкрито актуальність формування індивідуальних позитивних якостей майбутнього спеціаліста з інклюзивної освіти, які сприяли б у майбутньому успішно виконувати робочі завдання. Фахівець з інклюзивної освіти має володіти особливими якостями-цінностями, бо він/вона працюватиме з людьми з обмеженими можливостями. Ця обставина збільшує вартість працевлаштування після закінчення університетського навчання, бо вимагає отримання додаткової освіти.

Обґрунтовно роботу професійної підготовки у вищому навчальному закладі і показано яким чином вона впливає на розвиток майбутніх фахівців. Діагностику індивідуальних якостей (мотивація досягнень, заснована на цінностях

орієнтації, емпатія та доброзичливість, гуманізм) проводили в експериментальній та контрольній групах за допомогою спеціально розробленої методології. Виділялись індивідуальні якості, що підвищували працездатність майбутніх фахівців у інклюзивному середовищі. *Результати* дослідження показали, що в процесі навчання студенти експериментальної групи підвищили рівень детермінованих позитивних індивідуальних якостей. *Доведено*, що отримані результати сприятимуть створенню ідеального профілю майбутнього спеціаліста з ексклюзивної освіти закладу середньої освіти; вони також будуть корисні для розробки освітньої програми та моделі компетентностей за спеціальністю вчитель початкових класів зі спеціалізацією «Фахівець з інклюзивної освіти».

ФІЛОСОФСЬКО-ОСВІТНІЙ ДИСКУРС МОДЕРНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ(РЕАЛІЇ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ)

*П. Ю. Саух, академік-секретар Відділення вищої освіти НАПН України,
доктор філософ. наук*

Здійснено пошук та історіософський аналіз джерел з теми дослідження і з'ясовано особливості освіти як предмету філософського аналізу. *Відслідковано* тісну взаємодію філософії й педагогіки в інтелектуальній історії людства. *Розмежовано* філософію освіти і прикмети освітньої філодокси. У дискурсі вирішення архіважливих проблем сучасної освіти доведено, що філософія в освіті є не лише однією із «іпостасей», а концептуальним ядром й креативною платформою освіти, на основі якої формується як нове бачення й розуміння людини, так і новий образ освіти. На основі філософського аналізу *окреслено* п'ять основних проблем освіти, які пов'язані з розбалансованістю навчально-виховного процесу та «вимиванням» гуманітарної складової як життєдайної платформи освітнього процесу.

Здійснено філософський аналіз радикальних змістовних трансформацій освіти в умовах глобалізації, які обумовлюють її новий світоглядний ідеал, що пов'язаний із культурно-національною ідентифікацією. *Доведено*, що втрата специфіки, особливостей національної освіти може мати надто непрогнозовані, а то й негативні наслідки. Копіювання чужих зразків і моделей не може дати очікуваних «райських плодів» без продуманого синтезу цивілізаційних і національно-культурних традицій.

Розкрито роль і значення філософії для освіти. *Показано*, що без філософського розуміння глобальних прогностичних функцій і технологічних можливостей освіти важко розраховувати на повноцінне обґрунтування стратегії й політики у цій сфері, на продуктивний творчий пошук ефективних підходів та методів організації багатопланової освітньої діяльності. *Встановлено*, що якщо педагогіка не має філософського осмислення власних цілей і завдань, вона набуває рецептурного характеру, стає обездушеним набором інструкцій, правил, вказівок. *Доведено*, що філософія виступає не лише концептуальним ядром, але й креативною платформою, на основі якої має формуватися як нове бачення й розуміння людини, так і новий образ освіти.